

Dijital platformlar için AB'de yeni vergileme kuralları

Pandemi döneminde internetin bireylerin yaşamındaki yeri ve önemi konusu, öncesi-ne göre daha farklı ve vazgeçilemez bir konuma geldi. Artık iş yaşamında iş görüşmeleri ve toplantılar dijital ortamlarda yapılırken, eğitim hayatında dersler çevrimiçi yapılıyor, sempozyum, çalıştay gibi etkinlikler dijital ortama taşınıyor, evde daha çok vakit geçirilmesi dolayısıyla dijital ortamda sağlanan film, dizi ve müzik platformlarının müşteri sayıları ve bu platformlarda geçirilen zaman süresi artıyor. Bu gelişmelere bağlı olarak internet ortamında yapılan satışlar da önemli ölçüde artıyor.

Bu tür etkinliklerin mekân ile bağlantısının koparılması, bu faaliyetlerin ülkelerin siyasi sınırlarıyla bağlı olmaksızın daha küresel düzeyde gerçekleşmesi sonucunu doğuruyor. Bu ise dijital ortamda gerçekleşen işlemlerin vergilendirilmesiyle ilgili sorunların artmasına ve dolayısıyla devletlerin bunlarla ilgili çözüm arayışlarının artmasına neden oluyor. Bu konuda devletler, OECD ve AB gibi kuruluşların çatısı altında bir araya gelerek sorunlarını çözmeye çalışıyorlar.

Bu kapsamda, 1 Aralık 2020 tarihinde yapılan AB Ekonomik ve Mali İşler Konseyi (ECOFIN) toplantısında, dijital platformların vergilendirilmesinde idareler arasında iş birliği ve bilgi paylaşımının artırılması konusunda teknik düzeyde uzlaşmaya varıldı.

Bu önerinin arka planı, Avrupa Konseyinin geçtiğimiz Temmuz ayında dijital platform-

larla ilgili AB vergi saydamlığı düzenlemelerini genişleten ve dijital platform sağlayıcılarına platform üzerinden satış yapanların elde ettikleri gelirlerle ilişkin bilgi verme zorunluluğu getirilmesine ilişkin bir Konsey Direktifi önerisinde bulunmasına dayanıyor. Böyle bir düzenleme getirilmesinin amacı ise bu bilgilerin üye devletlerarasında paylaşılmasıyla birlikte vergi idarelerinin dijital platformlar üzerinden mal ve hizmet satışları üzerinden sağlanan gelirlerin doğru beyan edilip edilmediğini kontrol etme olanağına sahip olmaları olarak belirtildi. Düzenlemenin, İdari İş Birliği Direktifinin (DAC) vergi alanı bölümünde yapılması öngörülmüyor.

Bu değişiklik sadece AB'de faaliyette bulunan platform sağlayıcılarını değil, AB dışından ticari faaliyette bulunan kişileri de ilgilendiriyor. Raporlanması gereken faaliyetler mal satışı, kişisel hizmetler, taşınmaz kiralaması, herhangi bir ulaşım türünün kiralanması gibi faaliyetlerden oluşuyor. Bu yönüyle konu, Türkiye'de yerleşik kişilerin AB üyesi ülkelerdeki bu kapsamdaki faaliyetlerini de ilgilendiriyor. Aslında Avrupa Konseyi'nin önerileri te-

mellerini OECD'nin Platform Operatörleri İçin Raporlama Model Kuralları'ndan alıyor.

Raporlama sorumluluğu, AB içi ve dışında gerçekleşen ticari faaliyetleri kapsıyor. Platform sağlayıcılar gerçekleşen satışlarla ilgili ödeme bilgilerini, satıcılardan almak, doğruluğunu teyit etmek ve daha sonra bu bilgileri vergi idareleri ile paylaşmak zorundalar. Daha sonra vergi idaresinin, bu bilgileri ilgili ülke vergi idareleri ile paylaşması ve bu idarelerin, mükelleflerin beyanlarının doğru olup olmadığını kontrol etmeleri öngörülmüyor. Platform sağlayıcıların bu bilgileri üçer aylık dönem halinde ve son dönem içinde en çok 31 Ocak tarihine kadar vergi idaresine sağlaması gerekiyor.

AB üyesi dışındaki platform sağlayıcıların ise DAC7 kuralları çerçevesinde bir üye ülke belirleyerek kayıt olmaları ve Raporlamalarını bu vergi idarelerine yapmaları gerekiyor. Vergi idareleri arasında bilgi değişiminin, yıllık bazda en geç raporlama yılını izleyen iki ay içerisinde otomatik olarak gerçekleştirilmesi öngörülmüyor. Satıcıların bilgileri, dijital platform sağlayıcılara vermemesi durumunda, ya satıcının hesabının kapatılması ya da yapılan ödemelerden kesinti yapılması öngörülmüyor. Avrupa Parlamentosunun bu düzenlemeyi önümüzdeki günlerde kabul etmesi ve uygulamanın 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren başlaması bekleniyor.

Dünyanın muhasebesi / Prof. Dr. Halis DOKGÖZ

İş sözleşmelerinin fesih halinde hangi SGK çıkış kodları kullanılmalıdır?

İşveren ile işçi arasındaki iş sözleşmesi, işveren tarafından veya işçi tarafından sonlandırılabilir. İşten çıkış işlemlerinin yapıldığı süreçte işverenler, iş akdinin ne şekilde sona erdiğini işten ayrılış bildirgesinde ve aylık prim hizmet belgesi ile muhtasar ve prim hizmet beyanname sinde belirtmek zorundadır. İşten çıkış kodları, iş akdinin nasıl sonlandırıldığını belirten kodlardır.

İşten çıkış kodları hem işveren hem de işçi için çok önemlidir. Aşağıda açıklanan işten çıkış kodları, kıdem tazminatı, ihbar tazminatı, işsizlik parası, nakdi ücret desteği, fesih yasağı gibi konuların belirleyicisi durumundadır. Bu kodların yanlış ve yanıltıcı girilmesi işverenin cezai yaptırıma maruz kalmasına işçilerinin de bazı haklardan yararlanmamasına veya haksız şekilde yararlanmasına neden olacaktır.

İşten ayrılış kodunun hatalı girilmesi halinde, hatalı işten çıkış kodunun işten ayrılış tarihinden itibaren 10 gün içinde elektronik olarak düzeltilmesi mümkündür. Ancak hatalı işten çıkış kodu, işten ayrılış tarihinden itibaren 10 gün geçtikten sonra değiştirilmek istenirse bu durumda işveren Sosyal Güvenlik Kurumunun ilgili ünitesine yazılı olarak müracaat etmesi gerekir. Açıklayıcı belge ve bilgilerin bulunması halinde işten çıkış kodları düzeltilabilir. 1'den 41'e kadar 39 adet işten çıkış kodu bulunmakta olup aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

AÇIKLAMASI	İŞTEN ÇIKIŞ KODU
Deneme süreli iş sözleşmesinin işverence feshi: Deneme süresi içerisinde taraflar bildirim süresine gerek kalmaksızın ve tazminatsız olarak iş sözleşmesini sona erdirebilmektedir. Eğer deneme süresi içerisinde veya sonunda sözleşme işveren tarafından sonlandırılmışsa, SGK çıkış kodu olarak bu kod seçilecektir.	1
2Deneme süreli iş sözleşmesinin işçi tarafından feshi: Deneme süresi içerisinde veya sonunda sözleşme işçi tarafından sona erdirilmişse bu kod seçilecektir.	2
Belirsiz süreli iş sözleşmesinin işçi tarafından	3

feshi (istifa) : İşçi - işveren arasındaki sözleşme belirsiz süreli ise ve işçi tarafından sona erdirilmişse bu kod seçilecektir.	4
Belirsiz süreli iş sözleşmesinin işveren tarafından haklı sebep bildirilmeden feshi : Belirsiz süreli iş sözleşmesi işveren tarafından feshediliyor ve haklı bir neden bildirilmiyorsa bu kod seçilecektir.	5
Belirli süreli iş sözleşmesinin sona ermesi: İş sözleşmesi belirli süreli ise, sürenin dolmasıyla birlikte sözleşme kendiliğinden sona ermiş olmaktadır. Bu durumda bu kod seçilecektir.	8
Emeklilik (yaşlılık) veya toptan ödeme nedeniyle: İşçi sosyal güvenlik kurumlarından emekli aylığına veya toptan ödemeye hak kazanacak şekilde işten ayrılıyorsa bu kod seçilir.	9
Malulen emeklilik nedeniyle: Malulen emekli olarak işten ayrılan işçi için bu kod seçilecek	10
Ölüm: İşçinin ölümü halinde çıkış kodu olarak bu kod seçilecektir.	11
11 İş kazası sonucu ölüm: İşçinin ölümü iş kazasına bağlı olarak gerçekleşmişse bu kod seçilecektir.	12
12 Askerlik: İşçi askerlik görevini yerine getirmek üzere işten ayrılmışsa bu kod seçilecektir.	13
13 Kadın işçinin evlenmesi: Kadın işçi evlendiği tarih itibarıyla bir yıl içerisinde evlilik gerekçesiyle iş akdini feshetmişse, çıkış kodu olarak bu kod seçilir.	14
14 Emeklilik için yaş dışında diğer şartların tamamlanması: Sigortalı, yaş dışında prim günü ve sigortalılık süresi şartlarını sağlamışsa ve bunları sağladığına dair yazılı belgeyi SGK'dan alarak işverene ibraz etmişse, bu durumda çıkış kodu olarak bu kodun seçilmesi gerekmektedir.	15
Toplu işçi çıkarma: İşveren İş Kanunu 29. maddesi gereği toplu olarak işçi çıkarabilmektedir. Bu durumda toplu çıkarma kapsamında olan işçiler için bu kod seçilecektir.	16
Sözleşme sona ermeden sigortalının aynı işverene ait diğer işyerine nakli: Aynı gerçek veya tüzel kişi işverene ait birden fazla işyeri arasında işçinin nakledilmesi durumunda bu kod seçilecektir.	17
İşyerinin kapanması: İşyerinin herhangi bir sebeple kapanması ve faaliyetinin sona ermesi durumunda işten çıkan işçiler için bu kod seçilecektir.	18
İşin sona ermesi: Belirli bir proje, inşaat veya üretimin gerçekleşmesi amacını taşıyan işlerde amacın	

gerçekleşmesi ile iş de sona ermiş olacaktır. Bu durumda iş sözleşmeleri de sona ermekte ve çıkış yapılan işçiler için bu kod seçilmektedir.	19
Mevsim bitimi (İş akdinin askıya alınması halinde kullanılır. Tekrar başlatılmayacaksa "4" nolu kod kullanılır) : Mevsimlik işlerde mevsimin bitimi ile birlikte işçiler için çıkış verilmekte fakat takip eden aynı mevsimde tekrar girişleri yapılmaktadır. Bu durumda çıkış kodu olarak bu kod seçilecektir. Ancak eğer çıkış verilen işçiler takip eden sezonda tekrar işbaşı yaptırılmayacaksa, bu kod yerine (4) numaralı kod seçilecektir.	20
Kampanya bitimi (İş akdinin askıya alınması halinde kullanılır. Tekrar başlatılmayacaksa "4" nolu kod kullanılır) : Bazı işyerlerinde kampanyalı üretim. Bu işyerlerinde kampanya bitiminde işçilere çıkış verilmekte, bir sonraki kampanyaya kadar iş akdi askıda kalmaktadır. Söz konusu çıkışlarda bu kodun seçilmesi gerekmektedir. Eğer çıkış verilen işçiler takip eden kampanyada tekrar işbaşı yaptırılmayacaksa, bu kod yerine (4) numaralı kod seçilecektir.	21
Statü değişikliği: İşyerinde (4/a) olarak çalışan bir işçi işyerinde (4/b) statüsüne tabi olursa 4/b (Bağ-Kur) sigortalısı olarak sigortalılığı devam ettirilmektedir. Bu tür statü değişiklikleri durumunda yapılan çıkışlarda bu kod seçilmektedir.	22
Diğer nedenler: İşçinin çıkış nedeni bu kod listesinde hiçbir kategoriye uymuyorsa, bu kod seçilmelidir.	23
İşçi tarafından zorunlu nedenle fesih: İşyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler ortaya çıkarsa işçi iş akdini feshedebilmektedir (4857/24/III). Bu durumda çıkış kodu olarak bu kod seçilir.	24
İşçi tarafından sağlık nedeniyle fesih: İş sözleşmesi işçi tarafından sağlık nedeniyle (4857/24/I) sona erdirilirse bu kod seçilecektir. Sağlık nedeniyle fesihte sağlık sorununun raporla belgelendirilmesi gerekmektedir.	25
25 İşçi tarafından işverenin ahlak ve iyiniyet kurallarına aykırı davranışı nedeniyle iş fesih: İş sözleşmesi işverenin ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davranışı sebebiyle işçi tarafından feshediliyorsa (4857/24/II), bu kod seçilecektir.	

► YAZININ DEVAMI dunya.com.da

Sayfa içeriği TÜRMOB ile işbirliği yapılarak hazırlanmıştır.

Vergide reform beklentisi

EMREKARTALOĞLU
TÜRMOB GENEL BAŞKANI

COVID-19 krizinin, yaratmış olduğu tahribat en fazla sağlık sistemi ile ekonomi alanında yaşandı. Virüsün yayılmasına karşı alınan tedbirlerin ekonomide çarkları yavaşlatması, tüketimdeki keskin düşüş ve birçok işyerinin kapatılması nedeniyle işletmeler ciddi anlamda sorunlarla karşı karşıya kaldı. Çarkların yavaşlaması, iş yerlerinin kapanması ve tüketimdeki keskin düşüş vergi gelirlerini önemli ölçüde etkileyerek, kamu mali dengesinin bozulmasına neden oluyor.

Zor dönemler, geleceği şekillendirmek için yenilikleri de beraberinde getirebilir. Bu yüzden Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan'ın reform çağrısını yarınları şekillendirmek adına anlamlı ve yerinde buluyorum. Bu çağrının oluşturduğu beklentinin mutlaka karşılık bulması gerekiyor. Pandeminin yaratmış olduğu tahribatı gidebilmek, yarınları umutla bakabilmek için yapısal reformları, adaletten ekonomiye, gelir dağılımından vergiye kadar her alanda gerçekleştirmeliyiz.

OECD gelir istatistikleri ve öncü göstergeleri vergi gelirlerinde keskin düşüşler yaşanacağını gösteriyor. Böylesi bir dönemde Türk vergi sistemini, ekonomik gelişimin önünü açan, teknolojik gelişmeleri kavrayan, aksaklıkları ortadan kaldıran reform sürecine tabi tutarak şekillendirmek büyük yarar sağlayacaktır.

Türkiye'de halen yürürlükte olan temel vergi yasalarının büyük çoğunluğu 1950 ve 1960'lı yıllarda yürürlüğe girmişlerdir. Daha sonra çeşitli tarihlerde bu yasalarda önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu kapsamda, Türkiye'de mevcut vergi yasaları günümüz Türkçesi ile daha sade bir dille ve günümüzün iktisadi uygulamalarını kavrayacak, ekonomik gelişimi teşvik edecek şekilde yeniden yazılmalıdır.

Türk Vergi sistemi, gelişmiş ülkelerin vergi sistemlerine kıyasla toplanan vergilerin GS-YH'ye olan oranının düşük olduğu ve vergi gelirlerinin dolaysız vergilerden ziyade dolaylı vergilere dayandığı bir görünüme sahiptir. Bu durumda Türk vergi sisteminin, vergi adaletini sağlamadığı rahatlıkla söylenebilir. Çünkü dolaysız vergiler, gelirden bağımsız olarak harcamalara dayandığı için vergi adaletini sağlamada yetersiz kalmaktadır.

Vergi sistemimizin sade, anlaşılabilir bir yapıda olması, vergi yasalarının hukukun genel kurallarına uygun olması ve vergi adaletinin sağlanması temel reform beklentimizdir.

Belge ve kayıt düzeni tüm mükellef grupları için zorunlu hale getirilerek, vergi kayıp ve kaçığı asgari düzeye indirebiliriz. Kayıp ve kaçığı teşvik eden, vergi sistemimizi bozan düzenlemeleri kaldırmamız gerekiyor.

Uygulamada yaşanan sıkıntı ve sorunları çözenin yanı sıra çözüm önerilerimizle birlikte, vergide adaleti sağlayan, sorunları çözen ve ülkemizin gelişimine katkı sunan bir vergi reformunu gerçekleştirebiliriz.

TÜRMOB uygulamadan gelen birikim ve deneyimi ile vergi sisteminin pandemi sonrası ortamın zorluklarını karşılaması için her türlü katkısı vermeye hazırdır. Toplumsal bir talep haline gelen, adalet, ekonomi ve vergi reformlarının beklentileri karşılacak şekilde mutlaka gerçekleştirilmesi gerekiyor.

BİLİYOR MUYDUNUZ?

- Gerçek kişilerin iki tam yıl elde tuttukları halka açık olmayan anonim şirketlerin hisse senetlerini veya ilmi haberlerini elden çıkartmalarında elde edecekleri kazançların gelir vergisinin konusuna girmedigini,
- Söz konusu hisse senetleri veya ilmi haberlerin 2 yıl geçmeden elden çıkartılmasından doğan kazançların değer artış kazancı olarak gelir vergisine tabi olduğunu,
- Anonim şirketlerin hisse senedi veya ilmi habere bağlanmamış (çıplak) paylarının elden çıkartılmasından sağlanan kazançların elde tutma süresine bakılmaksızın gelir vergisine tabi olduğunu,
- Limitet şirketlerin paylarının elden çıkartılmasından sağlanan kazançların elde tutma süresine bakılmaksızın gelir vergisine tabi olduğunu,
- Elde çıkartma işleminde pay değerlerinin bir pay değerlendirme raporu ile belirlenmesinde yarar olduğunu,
- Anonim Şirketlerin nama yazılı hisse senetleri ve ilmi haberleri ile çıplak paylarının devrinin şirkete karşı geçerliliğinin ancak şirketin yönetim kurulunda kabul edilmesi ile geçerlilik taşıyacağını,
- Limitet şirket pay devirlerinin şirketin ortaklar kurulunda kabulü ve tescil ile geçerlilik taşıyacağını,

biliyor muydunuz?